

Голас Радзімы

26 красавіка 1979 г.
№ 17 (1587)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы
Цана 4 кап.

Бабруйскі тэатр драмы і камедыі імя Дуніна-Марцінкевіча — адна з новабудоўляў горада. Аб новым абліччы старажытнага беларускага горада Бабруйска расказваецца ў фотарэпартажы, змешчаным на 3-й стар.

Фота С. КРЫЦКАГА.

КЛЮЧ ДА ПОСПЕХАЎ — У РАБОЦЕ З ЛЮДЗЬМІ

«Камуністы і пяцігодка»

стар. 2—3

СЯБРА І ДАРАДЧЫК ЗЕМЛЯКОЎ

[На стар. 4—5 змешчаны матэрыялы, якія расказваюць аб пённай рабоце Беларускага таварыства «Радзіма» на працягу 15 гадоў.]

ХТО БЫЎ АУТАРАМ «ГУТАРКІ СТАЛЮКА»!

«Вершаваны твор XIX стагоддзя»

стар. 6

лавай кваліфікацыі. Ідэйна-палітычная загартоўка, удасканаленне навыкаў работы з людзьмі.

Веды, неабходныя для кіравання вытворчасцю, набываюць як у працэсе штодзённай практыкі, так і з дапамогай розных форм і сродкаў існуючай сістэмы партыйнай, акадэмічнай, камсамольскай адукацыі, форм масавай прапаганды, а таксама прафесійна-тэхнічнай падрыхтоўкі працоўных. Многія прадпрыемствы пасылаюць работнікаў на арганізуючыя ведамствамі курсы і стажыроўку.

Гэтую форму партыйнай работы мы лічым патрэбнай і важнай. З рэзерву кадраў запяўняюцца больш як 80 працэнтаў пасадак, якія высялаюцца. Але нават для тых, хто, пабываўшы ў рэзерве, па якіх-небудзь прычынах не стаў кіраўніком або не падняўся на прыступку вышэй, гэтая школа прынесла бяспрэчную карысць: пашырыла круггляд, навучыла думаць з пазіцыі гаспадара прадпрыемства і ўсёй дзяржавы, павысіла сацыяльную актыўнасць.

Што і гаворыць: прыемна расказваць аб поспехах народнай гаспадаркі Беларусі, аб духоўным і маральным росце савецкага чалавека. Аднак, гаворачы пра гэта, мы, камуністы, не забываем, што зроблена яшчэ далёка не ўсё, што трэба будзе рашаць яшчэ больш складаныя задачы, сутнасць якіх зводзіцца да далейшага павышэння эфектыўнасці грамадскай вытворчасці праз павелічэнне прадукцыйнасці працы, паліпшэнне якасці не толькі прадукцыі, але і ўсёй работы. У растлумачэнні эканамічнай палітыкі партыі, у мабілізацыі людзей на яе ажыццяўленне і заключасца сёння галоўная задача больш як паўмільённага атрада камуністаў Беларусі.

За пяць гадоў у рэспубліцы будзе пабудавана каля ста новых прамысловых прадпрыемстваў. Далейшае развіццё атрымаюць працэсы канцэнтрацыі і спецыялізацыі — ствараюцца буйныя вытворчыя аб'яднанні з найбольш спрыяльнымі ўмовамі для выкарыстання сучаснай тэхнікі і навішай тэхналогіі.

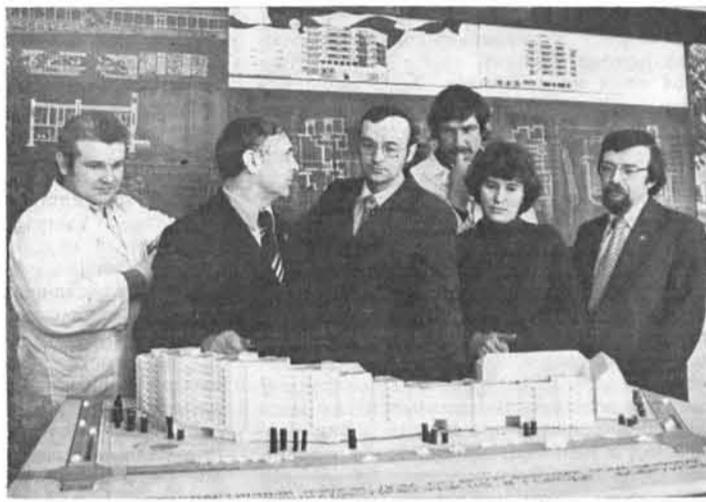
Аналагічныя працэсы адбываюцца і ў сельскай гаспадарцы. Аб'ядноўваючы свае намаганні — ствараючы міжгаспадарчыя фарміраванні, налігасы і саўгасы разам узводзяць высокарэнтабельныя жывёлагадоўчыя комплексы і іншыя сельскагаспадарчыя аб'екты, умовы працы на якіх набліжаюцца да ўмоў, што існуюць у прамысловасці.

Мы аптымістычна глядзім наперад. Таму што, як адзначыў Л. Брэжнеў на лістападаўскім (1978 год) Пленуме ЦК КПСС, «усё, што зроблена толькі за апошнія тры гады, не можа не ўсяляць упэўненасць у тым, што шлях, па якому мы ідзем, — гэта... правільны, ленінскі шлях».

матэматычных навук Р. Жбанкоў. — Гэта спалучэнне намаганняў фундаментальнай і галіновай навукі з практычным вопытам.

Для гэтага ў рэспубліцы створана навукова-вытворчае аб'яднанне Беллэн, у якое разам з двума акадэмічнымі, а таксама навукова-даследчым інстытутам першапачатковай апрацоўкі лляных валокнаў увайшлі льяноперапрацоўчыя прадпрыемствы. Аператыўнае комплекснае супрацоўніцтва зацікаўленых партнёраў дапаможа паскорыць укараненне ў практыку вынікаў глыбокіх навуковых даследаванняў і стварыць з цягам часу прынцыпова новую тэхналогію першапачатковай апрацоўкі льну.

Арганізацыя новага аб'яднан-

БАБРУЙСК

На крутым беразе Бярэзіны шырока і прывольна раскінуўся Бабруйск — адзін са старэйшых гарадоў Беларусі. Летаніцы называлі яго горадам-воінам, горадам-крэпасцю. Бабруйск — горад слаўных рэвалюцыйных традыцый. У краязнаўчым музеі беражна захоўваюцца шматлікія матэрыялы аб жыцці выдатных кіраўнікоў руху дзекабрыстаў — Бястужава-Руміна і Мураўёва-Апостала. Ёсць тут матэрыялы і пра падпольную друкарню, у якой былі надрукаваны матэрыялы і з'езда РСДРП. У кастрычніку 1917 года атрад бабруйскіх чырвонагвардзейцаў заняў пошту, тэлеграф, тэлефонную станцыю, чыгуначны вакзал. Улада перайшла ў рукі Савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў.

«Бабруйскі кацёл», «бабруйскі напрамак» займаюць асобае месца ў ваенных зводках Саўінфармбюро 1944 года. У выніку шасцідзённых наступальных баёў на бабруйскім напрамку Савецкая Армія 29 чэрвеня 1944 года поўнасцю вызваліла горад ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Зараз Бабруйск — новы сацыялістычны горад, у якім налічваецца дзесяткі прамысловых прадпрыемстваў. Буйнейшае — шынны камбінат.

Расце дабрабыт, культура бабруйчан. У горадзе працуе

тэатр драмы і камедыі, два народныя тэатры, 10 клубы, 5 кінатэатраў, больш як 100 бібліятэк. Нябачны размах набыла народная адукацыя. Пашыраецца сетка медыцынскіх і дашкольных устаноў.

НА ЗДЫМКАХ: у цэнтры горада — помнік У. І. Леніну; Бабруйскі рачны порт; у гэтым будынку 27 лістапада 1918 года быў створаны Бабруйскі рэвалюцыйны камітэт; архітэктары абмяркоўваюць забудову аднаго з новых кварталаў; вуліца Мінская; гасцініца «Бабруйск»; абедзенная зала ў мастацкім прафесійна-тэхнічным вучылішчы.

ня — заканамерны вынік даўніх творчых сувязей навуковых устаноў з тэкстыльшчыкамі. З дапамогай метадаў малекулярнай спектраскапіі ў Інстытуце фізікі АН БССР, напрыклад, знойдзены спосабы змяняць будову льяноў цэлюлозы. Тут былі створаны новыя віды льянных і баваўняных тканін, распрацаваны тэхналогіі іх вытворчасці, якія прынеслі ўжо народнай гаспадарцы дзесяткі мільёнаў рублёў эканоміі.

В. ХАДАСОЎСКІ.

КВАДРАТЫ ЦІ КОЛЬЦЫ?

Як дзве кроплі вады падобны на свайго папярэдніка корпус

другой адзелачнай фабрыкі Магілёўскага камбіната шаўковых тканін, дзе цяпер завяршаецца мантаж абсталявання. І тым не менш будынак гэты ўнікальны. Упершыню ў сусветнай практыцы будаўніцтва шматпавярховых вытворчых памяшканняў тут выкарыстаны калоны новай канструкцыі.

...Супрацоўнік галіновай навукова-даследчай лабараторыі будаўнічых канструкцый Беларускага політэхнічнага інстытута В. Тарасаў паказвае заціснуты ў магутных сквіцах прэса шматметровы бетонны слуп. Уключаецца нагрузка: 200, 300... 500 тон намагання. Толькі пасля гэтага на гладкай паверхні выпрабавуемай канструкцыі праступаюць прожылкі трэшчы. І тут выяўляецца, што маналітная на выгляд калона

ўнутры — пустая, а сценкі яе зусім тонкія.

— Любы інжынер ведае, што самая высокая трываласць пры роўнай матэрыялаёмкасці — у кольцападобных канструкцый, — гаворыць В. Тарасаў. — І ўсё ж да гэтага часу ў практыцы выкарыстоўваліся традыцыйныя квадратныя калоны, таму што нікому не ўдавалася прымірыць законы сапрамата з магчымамі тэхналогіі. Выраб іх таксама не падаваўся механізацыі.

Выйсце са становішча знайшлі вучоныя БПІ ў садружнасці з работнікамі вытворчасці. Яны прапанавалі выкарыстаць для вытворчасці кольцападобных калон спецыяльную цэнтрыфугу. Сціснуты ёю бетон нібы падвойвае сваю сілу. Пры

той жа трываласці новыя калоны аказаліся ў два разы лягчэйшымі. На трэць менш патрабуецца сталі для іх каркаса. Удавая скараціліся транспартныя перавозкі.

З дапамогай аблегчаных калон пабудавана ўжо некалькі буйных аб'ектаў. А вучоныя знаходзяць усё новыя магчымасці іх выкарыстання, у прыватнасці — для прамысловых эстакад і будынкаў павышанай павярхоўнасці.

Эканамічнасць і надзейнасць — не адзіныя перавагі канструкцыі. Шырокае яе прымяненне змяняе ўмовы працы на заводах — рука чалавека не дакранаецца да вырабу.

Дзяржбуд СССР рэкамендаваў навінку беларускіх даследчыкаў для шырокага ўкаранення.

Бацькаўшчына — у сэрцах суайчыннікаў

У шэрагу знамянальных для беларускага народа юбілейў дата 28 красавіка 1964 года не значыцца. Тады адбылася адна сціплая і зусім не гучная падзея — заснаванне Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом. Зараз, з адлегласці гадоў, мы разумеем, што падзея гэта аказалася надзвычай важнай для раскіданых па ўсім свеце беларусаў.

У той час сувязі з землякамі на чужыне толькі наладжваліся і былі даволі нешматлікімі і слабымі. Дзе і як жыўць суайчыннікі? Якія пачуцці захавалі яны да свайго роднага краю? Гэтага мы дакладна не ведалі. А прагрэсіўныя беларусы ў зарубежжы шукалі магчымасці як мага больш даведацца пра жыццё Бацькаўшчыны, а калі пашчасціць, то і наведаць яе. Дзейнасць Беларускага таварыства «Радзіма» і была накіравана на тое, каб задаволіць гэтыя патрыятычныя імкненні. Сёння ж, адзначаючы 15-гадовы юбілей Таварыства, мы з гонарам можам сказаць: зроблена вельмі многа! Тысячы беларусаў з дзесяткаў краін наладзілі плённыя сувязі з сацыялістычнай Айчынай, тысячы пабывалі на яе свяшчэннай зямлі, а для дзесяткаў і можа нават соцень тысяч развееўся туман прапагандысцкай хлусні, які засланяў ім ці скажы аблічча роднага краю.

Як жа былі дасягнуты гэтыя вынікі? Таварыства, адным з заснавальнікаў якога быў і якое шмат гадоў узначальваў вялікі патрыёт і выдатны дзеяч беларускай культуры Рыгор Раманавіч Шырма, з першых дзён сваёй дзейнасці паставіла задачу расказаць суайчыннікам за мяжой праўду аб Савецкай Беларусі — аб выпрабаваннях, перанесеных нашым народам у гады фашысцкай навалы, і аднаўленні разбуранага краю, аб велізарных дасягненнях ва ўсіх сферах грамадскага жыцця і развіцці нацыянальнай культуры, аб тым, як жыве, што думае і да чаго імкнецца працоўны чалавек. Таварыства бачыла сваю мэту таксама і ў тым, каб паказаць родны край гасцям-беларусам, акружыць клопатамі і ўвагай у час знаходжання іх на Радзіме, наогул, зрабіць гэта знаходжанне радасным, прыемным і карысным.

Першую задачу мы не маглі б ажыццявіць без газеты «Голас Радзімы», якую з першага нумара і да 1969 года рэдагаваў беларускі пісьменнік Леанід Прокша, добра вядомы нашым суайчыннікам за мяжой. За мінулае пятнаццацігоддзе яна стала жаданай суб'яседніцай, якую чакаюць і любяць беларусы ў ЗША і Канадзе, Англіі і Аўстраліі, Францыі і Аргенціне. Няма таго пытання, на якое не адказала б га-

зета свайму цікаўнаму чытачу. У ёй, нібы ў люстэрку, адбіваецца быт сучаснай вёскі і індустрыяльнага горада, духоўнае жыццё народа і яго імкненні ў будучыню, а таксама і цудоўныя краявіды незабыўнай Бацькаўшчыны. На старонках газеты чытач знаходзіць і гістарычныя звесткі, і апісанне народных традыцый, і выкрыццё буржуазна-нацыяналістычнай хлусні. Сведчанне таго, што «Голас Радзімы» задавальняе суайчыннікаў, — іх удзячныя пісьмы, што прыходзяць у рэдакцыю кожны дзень і частка якіх друкуецца ў газеце. Гэткі ж стаючы водгук у чытачоў знаходзіць і выданні «Бібліятэчкі газеты «Голас Радзімы».

Вядома, у патрыётаў прага да ведаў пра Радзіму ненатольная. Ведаючы гэта, мы пасылаем землякам у іх арганізацыі, клубы, у сем'і мастацкую, гістарычную і даведаную літаратуру, кінафільмы і грампласцінкі, календары, школьныя падручнікі, дапаможнікі для гуртоў мастацкай самадзейнасці. Колькі бывае радасці ў дзень атрымання гэтых пасылак! «Ваша пасылка прынесла нам вялікае задавальненне. Мы плакалі ад радасці, бо ўсё гэта нам прыслала маці-Радзіма. Ад шчырага сэрца дзякуем вам за вашы клопаты. Няхай працвітае і жыве ў міры наша Беларусь», — гэту падзяку Таварыства атрымала ад М. Панасюк і яе ўнучкі Дэбі з Канады. Такія словы ўдзячнасці пішуць нам і многія іншыя землякі.

Удзячнасць Беларускаму таварыству «Радзіма» — не проста даніна вельмі любімых людзей, якім дорага ўсё, што хоць нейкім чынам звязана з роднай старонкай. А жывуць яны найчасцей у такіх умовах, дзе святло праўды аб Савецкай краіне прабіваецца рэдка. Вось чаму кожную просьбу, кожнае пажаданне землякоў, накіраваныя ў адрас Таварыства ці рэдакцыі газеты, мы заўсёды стараемся задаволіць. У ліку гэтых уважліва выкананых просьб і скульптурны партрэт вялікага песняра беларускага народа Янкі Купалы, створаны ў Мінску і ўстаноўлены на амерыканскай зямлі ў Араў-парку.

Беларусы ў зарубежжы захоўваюць культурную спадчыну і гуманную традыцыю свайго народа. Гэта бывае нялёгкай справай, бо тая, іншаземная культура ўздзейнічае на іх кожны дзень. Таварыства і тут прыходзіць на дапамогу. Летась, напрыклад, кіраўнікі мастацкай самадзейнасці землякоў з Канады і Бельгіі пабывалі ў Мінску на трохтыднёвых курсах павышэння кваліфікацыі. Тэарэтычная частка заняткаў была праведзена ў Інстытуце ўдасканалення рабо-

тнакаў культуры, практычныя заняткі — у лепшых самадзейных калектывах.

Уся гэта работа — патрэбная і карысная для суайчыннікаў, прыемная і карпатлівая для нас, работнікаў Таварыства. Што ж датычыць самых радасных для нас гадзін і дзён, то яны бываюць тады, калі мы прымаем сваіх замежных гасцей тут, у Мінску. Мы бачым, якім шчасцем свецяцца вочы тых, хто праз многія гады расстання з Радзімай ступіў на зямлю бацькоў і ўбачыў не былую бядоту, а паўнакроўнае жыццё індустрыяльнай рэспублікі, заможную вёску, высокую культуру народа. Вось такое шчаслівае спатканне мы і стараемся зрабіць самым зручным і прыемным, датычыць гэта выбару турысцкіх маршрутаў ці размяшчэння ў гасцініцы, культурных мерапрыемстваў ці харчавання ў рэстаране.

Землякі ведаюць і цэняць беларускую гасціннасць. Кожны год у Мінск, а гэта значыць і ў Таварыства, прыбываюць дэлегацыі прагрэсіўных арганізацый суайчыннікаў і асобныя госці з Амерыкі, Аўстраліі, Канады, Бельгіі, Галандыі і іншых краін. Леташні год, юбілейны для Савецкай Беларусі, па колькасці нашых гасцей стаў, як мы і спадзяваліся, рэкордным.

Заведзена добрая традыцыя: Беларускае таварыства «Радзіма» ўжо больш як дзесяць гадоў запар прымае для адпачынку ў піянерскім лагеры пад Мінскам сваіх маленькіх гасцей — дзяцей і ўнукаў суайчыннікаў. У 1978 годзе, напрыклад, у піянерлагеры «Зялёны Бор» знаходзіліся дзеці з Бельгіі і Галандыі. Разам з савецкімі школьнікамі яны адпачывалі, удзельнічалі ў спартыўных мерапрыемствах і мастацкай самадзейнасці, наведвалі прадпрыемствы, музеі, мемарыяльны комплекс Хатынь, Курган Славы. У пісьмах, якія яны прыслалі нам пасля вяртання дадому, хлопчыкі і дзяўчынкі дзяляцца ўспамінамі аб Беларусі і гасціннасці савецкіх людзей, пішуць аб тым, што зноў хацелі б пабываць у піянерлагеры. Неўзабаве мы зноў будзем прымаць нашых юных сяброў.

У якім бы напрамку ні развівалася дзейнасць нашага Таварыства, мы заўсёды імкнёмся зрабіць свой сціплы ўклад у дасягненне самай галоўнай задачы сучаснасці — умацаванне міру і супрацоўніцтва паміж народамі, паглыбленне разрадкі міжнароднай напружанасці. Радасна ўсведамляць, што землякі-беларусы выдатна разумеюць гэту задачу і актыўна падтрымліваюць міралюбіваю палітыку Савецкай дзяржавы, выкрываюць паклёпніцкія выдумкі аб «савецкай пагрозе». Сярод беларусаў, якія падтрымліваюць сувязі з Таварыствам, ёсць камуністы і беспартыйныя, веруныя і атзісты, рабочыя і фермеры, дробныя ўласнікі і пралетарыі, і ўсе яны салідарны ў адным: вайна не павінна паўтарыцца, нідзе ў свеце і ніколі не павінна быць трагедыя Хатыні.

За мінулыя пятнаццаць гадоў, якія аддадзены рабоце па ўмацаванню сувязей з суайчыннікамі, для многіх землякоў Беларусь стала лепш вядомай і больш блізкай. Мабыць, у іх не зменшылася настальгія па роднаму краю, але паглыбілася любоў да яго, узрасла гордасць за яго небывалы прагрэс, за тое, што і беларусы, дзякуючы сацыялістычнаму ладу, сталі «людзьмі звацца». Так што мы працавалі не дарэмна. Будзем жа, нашы дарагія замежныя сябры, і надалей працаваць так, каб нашы шчырыя сувязі не парываліся, а шырыліся, мацнелі, каб любілі Белую Русь нашы дзеці і ўнукі, каб былі мір і шчасце ў нашым і вашым доме.

Уладзімір СУВОРАЎ,
першы намеснік старшыні прэзідыума Беларускага таварыства «Радзіма».

Адным са стваральнікаў і першым старшынёй Беларускага таварыства «Радзіма» быў Рыгор Раманавіч Шырма. 15 гадоў назад ён прымаў першую турысцкую групу прагрэсіўнай эмігранцкай газеты «Русский голос» на чале з рэдактарам газеты Віктарам Яхантавым, якая выдаецца ў Злучаных Штатах Амерыкі. Гэтых двух паважаных людзей вы бачыце на першым здымку. Потым было многа цікавых і хвалюючых сустрэч на беларускай зямлі з нашымі суайчыннікамі, якія прызджалі ў складзе турысцкіх груп і па прыватных візах. Кожнае лета адпачываюць у піянерскіх лагеры пад Мінскам дзеці і ўнукі землякоў з краін Заходняй Еўропы і Канады. Фатаграфіі аднаўляюць старонкі гісторыі работы Таварыства.

Новы Магілёў.

Фота З. ШЭГЕЛЬМАНА.

ПРЫМІЦЕ ШЧЫРУЮ ПАДЗЯКУ

ГАВОРАЦЬ ЗЕМЛЯКІ, ВІНШУЮЧЫ ТАВАРЫСТВА З ЮБІЛЕЕМ

Напярэдадні пятнаццацігоддзя Беларускага таварыства «Радзіма» нашым чытачам была паслана анкета з пытаннямі, якія датычаць работы Таварыства і газеты «Голас Радзімы», іх ролі ў жыцці суайчыннікаў за рубяжом. Сёння мы публікуем першыя адказы нашых землякоў на анкету.

ЛЮБЛЮ І НІКОЛІ НЕ ЗАБЫВАЮ

Перш за ўсё хачу ад усяго сэрца падзякаваць за газету «Голас Радзімы», якую я чытаю з вялікай цікавасцю ўжо многа гадоў. Чытаюць яе і мой муж, і сын. Газета мне вельмі падабаецца. У кожным нумары знаходжу нешта новае: цікавыя артыкулы пра жыццё савецкіх людзей, паведамленні пра вялікія поспехі маёй Радзімы ў тэхніцы, навуцы і культуры.

Дарэчы, менавіта з вашай газеты я ўпершыню даведалася аб існаванні Беларускага таварыства «Радзіма», аб тым, што яно займаецца высакароднай справай — дапамагае суайчыннікам за рубяжом мацаваць культурныя і духоўныя сувязі з Айчынай. На жаль, мне самой не даводзілася быць госцем Таварыства, але я атрымліваю вашу газету і, дзякуючы ёй, маю магчымасць кожны тыдзень сустракацца з Радзімай, сачыць за яе жыццём.

Летаць мы гасцілі ў Беларусі ў маіх сваякоў. Усё нам спадабалася. Вельмі многа будзеца дамоў, школ, заводаў. Людзі добра апранаюцца, харчуюцца таксама добра. На жаль, мне няма чым хваліцца. У нас у Галандыі жыццё пастаянна даражэе, растуць цэны на кватэры, газ, прадукты. Колькасць беспрацоўных таксама расце. У Беларусі ж пра беспрацоўе і не чулі. Наадварот, усюды патрабуюцца рабочыя рукі.

Так, цяпер маю Радзіму не пазнаць. Яна з кожным годам прыгажэе і багацее. Мне гэта асабліва кінулася ў вочы. Бо я помню, колькі гора прынесла майму народу вайна, колькі забрала жыццяў. Мне было пятнаццаць гадоў, калі фашысты сілкам пагналі мяне на работу ў Германію. З таго часу я жыў далёка ад Радзімы, але пераейшаму люблю яе і ніколі не забываю, хто я і адкуль.

Такім, як я, ваша газета прыносіць шмат радасці.

Вялікае дзякуй за вашу работу і клопаты аб нас, хто жыве на чужыне.

І яшчэ вялікае дзякуй усяму савецкаму народу за тое, што ён змагаецца за мір і дружбу на зямлі. Нам, бацькушым вайну, мір асабліва дарагі.

Н. ОСТЭРБАН-ГАЛЕНКА.

Галандыя.

ПРЫМІЦЕ ШЧЫРУЮ ПАДЗЯКУ

Дарагія сябры! У сувязі з 15-годдзем Беларускага таварыства «Радзіма» прыміце нашы сардэчныя віншаванні і вялікую падзяку за вашу высакародную дзейнасць па ўмацаванню культурных і духоўных сувязей з суайчыннікамі за рубяжом, за ўсё тое добрае, што вы робіце для нас.

Юбілей Беларускага таварыства «Радзіма» — гэта знамянальная дата не толькі для вас, але і для ўсіх беларусаў, якія жывуць удалечыні ад Радзімы, сэрцам звязаны з ёй.

Таварыства нам аказала і аказвае вялікую маральную падтрымку, дапамагае ўстанавіць цесныя сувязі з любімай Айчынай. Узяць, напрыклад, нашу сям'ю. Сувязь з вашым Таварыствам зусім змяніла наш манатонны лад жыцця, прыбавіла душэўных сіл, раскрыла новыя інтарэсы ў жыцці. Не толькі я сама, але і муж пачаў цікавіцца жыццём маёй Радзімы, вучыць нашу мову, чытаць савецкія газеты і слушаць радыёперадачы з Мінска. Ён асабліва любіць слушаць беларускія і рускія песні.

Мы ведаем, што Беларускае таварыства «Радзіма» аказвае вялікую дапамогу прагрэсіўным арганізацыям суайчыннікаў у розных краінах. Імяна дзякуючы яго клопатам дзеці членаў нашага аддзела Саюза савецкіх грамадзян Бельгіі ў горадзе Шарлеруа неаднаразова атрымлівалі магчымасць адпачыць у піянерскіх лагерах у Беларусі, пазнаёміцца з Радзімай сваіх маці. Асабліва мне хочацца падзякаваць вам за выдатную газету «Голас Радзімы», якая дапамагае нам даведацца пра сучаснае жыццё нашай любімай Беларусі, сачыць за развіццём яе навукі і культуры, радавацца поспехам яе працавітага народа.

У бібліятэцы нашага клуба ёсць многа кніг беларускіх пісьменнікаў Я. Купалы, Я. Коласа, І. Шамякіна, І. Мележа і іншых. Усё гэта мы атрымалі ад вас.

Мы вельмі ўдзячныя Беларускаму таварыству «Радзіма» і рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» за такія каштоўныя для нас падарункі.

У гэты знамянальны дзень прыміце ад усіх членаў Саюза савецкіх грамадзян горада Шарлеруа нашу шчырую падзяку за падтрымку, за тую вялікую культурна-асветную работу, якую Беларускае таварыства «Радзіма» воль ужо 15 год праводзіць сярод суайчыннікаў за рубяжом.

М. ГАРОХ,
сакратар аддзела Саюза савецкіх
грамадзян Бельгіі
г. Шарлеруа.

БЫТЬ ВЕРНЫМ СЫНОМ

Дорогие наши белорусские друзья! Поздравляем Белорусское общество «Радзіма» с 15-летним юбилеем!

Ваши культурные связи с земляками, помощь нашим организациям высоко ценят соотечественники в Бельгии, Голландии, Канаде, Англии и многих других странах.

Для нас, соотечественниц из бельгийского города Антверпена, Белорусское общество «Радзіма» является добрым другом, всегда готовым оказать бескорыстную помощь. Мы особенно благодарны за то, что наши дети ежегодно имеют возможность отдыхать на белорусской земле.

В пионерском лагере они живут вместе с советскими детьми, знакомятся с пионерами и октябрятами. Для них организуются экскурсии на заводы и фабрики, в достопримечательные места республики. Конечно же, для детей это отличная возможность своими глазами увидеть жизнь нашей Родины, узнать, какие добрые и гостеприимные советские люди, как высоко они ценят мир и дружбу. Для любого нашего ребенка получить возможность поехать на отдых в пионерский лагерь в Белоруссию — это все равно, что найти ценный клад. Возвращаясь домой, они рассказывают своим друзьям и знакомым правду о нашей Родине. Добрая память о земле матерей и отцов, любовь к ней, благодарность за теплый прием и дружбу советских ребят останутся в их сердцах навсегда.

Тем нашим детям, которые впервые отдохали в пионерском лагере в Крыжовке, сейчас по 33—34 года. У них уже свои семьи, свои дети. Но и сегодня они с радостью рассказывают, как счастливы были отдыхать целый месяц на белорусской земле.

Наши дети тоже считают себя белорусами, русскими, украинцами и очень гордятся этим.

В западных странах разные злопыхатели стараются оклеветать нашу Родину, говорят об СССР все, что угодно, но только не правду. Но мы уверены, что наших детей, которые сами видели жизнь Родины и узнали правду о ней, никакие злопыхатели уже не смогут сбить с толку.

Большой поддержкой в нашей жизни за рубежом является газета

«Голас Радзімы». Каждую неделю мы получаем дорогие вести из Советского Союза. Для нас это очень большая радость. Мне даже хочется сказать стихами:

На чужбине,
Где сердце стареет,
Сквозь завесу безрадостных туч
Этот луч и светит и греет,
Нашей Родины солнечный луч.
Дорогие наши Общество «Радзіма» и газета «Голас Радзімы», желаем вам и в дальнейшем успешно продолжать вашу полезную работу, помогать зарубежным соотечественникам крепить связи с Родиной.

Где бы ни был наш советский человек, как бы далеко от Отчизны ни жил, он всегда должен оставаться верным сыном или дочерью Родины.

Т. КРАСИЛЬНИКОВА.
Бельгия.

НАША РАДЗІМА— БЕЛАРУСЬ

Нядаўна я атрымаў анкету, выпущаную ў сувязі з пятнаццацігоддзем Беларускага таварыства «Радзіма». Пытанні, пастаўленыя ў ёй, мяне зацікавілі, і я вырашыў на іх адказаць. На жаль, мне не даводзілася быць госцем Таварыства, але газету «Голас Радзімы» я атрымліваю даўно і з задавальненнем чытаю. З газеты я даведваюся аб розных падзеях на Радзіме, аб жыцці нашага народа. За гэта я ёй вельмі ўдзячны. Я сам наведваў родныя мясціны, гасціў у сваёй сястры. Тады я многа ўбачыў і пра многае даведаўся. Гэтая паездка застанецца ў маёй памяці назаўсёды. Але жыццё ў роднай Беларусі мяняецца вельмі хутка, і аб гэтых зменах я магу прачытаць толькі ў «Голасе Радзімы». Якія артыкулы для мяне найбольш цікавыя? Вельмі люблю чытаць пра дзяцей, пра тое, як яны вучацца, адпачываюць, кім будуць, калі стануць дарослымі. Яшчэ люблю чытаць аб эканоміцы рэспублікі. Думаю, кожны беларус на чужыне радуецца яе поспехам.

Мае пажаданні? Не забывайце аб нас. А мы заўсёды помнім, што наша Радзіма — Беларусь.

І. САРОКА.

Англія.

Дарагія суайчыннікі!

Віншую вас з 15-годдзем нашага Беларускага таварыства «Радзіма»!

Без вашага Таварыства і яго газеты «Голас Радзімы» мы, беларусы, лёсам адарваным ад родных мясцін, нічога б не ведалі аб жыцці нашых братоў на Радзіме, аб будаўніцтве новага жыцця ў Беларусі. Я сам яшчэ не наведваў родны край, але дзякуючы газеце добра ўяўляю, якая Беларусь сёння. Я быццам бачу новыя сучасныя гарады, асфальтаваныя дарогі, на палях — трактары і камбайны, у космасе — нашых беларускіх хлопцаў-касманautaў.

Спадзяюся сёлета прыехаць і самому ўсё паглядзець. Абавязкова наведваю Беларускае таварыства «Радзіма».

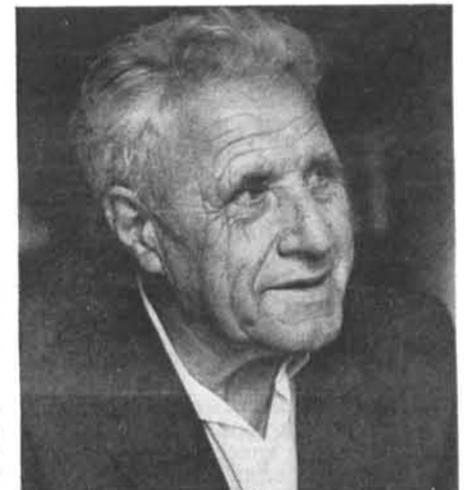
Жадаю вам, сябры, поспехаў у вашай далейшай рабоце.

А. РАМАНЮК.

Канада.

Землякі, фатаграфіі якіх змешчаны на гэтай старонцы, былі першымі, хто пачаў атрымліваць «Голас Радзімы». Ад іх прыйшлі першыя пісьмы ў рэдакцыю са словамі смутку аб пакінутай Бацькаўшчыне і радасці за тую змену, што адбылася за гады Савецкай улады ў Беларусі. Цёплыя сардэчныя пісьмы атрымліваем мы ад іх і цяпер. Часта змяшчам іх на старонках нашай газеты.

НА ЗДЫМКАХ: А. ГРЫЦУК; М. І. ШЫКОЛКІ; І. КРОТАЎ; Ст. І. У. ЛІХТЫ; У. ГАУРЫЦКІ І П. СІДОРЫК; З. ПАЛЕСКАЯ.

Таццяна КАЛАМІЙЦАВА

МУЖЧЫНСКАЯ ПРАФЕСІЯ

Яе абавязкова заўважыш у вулічным патоку. Выразны твар, медальёвы профіль і нейкая асаблівая, лёгка, імклівая паходка. Гэтак жа імкліва падыходзіць яна да дырыжорскага пульту. Мінута засяроджанай цішыні. Рашучы ўзмах рук — і пачынаецца чароўны акт нараджэння музыкі.

Помню, як у гады халоднага і галоднага пасляваеннага дзяцінства перада мной, дзяўчынкай, гэты ўзмах рук шырока расчыніў дзверы ў цудоўны свет мастацтва. Выконваўся «Рэквіем» Вердзі... Дырыжыравала ў той вечар Таццяна Каламіяцава. І сёння я адчуваю тую асаблівую прыўзнятаць, засяроджаную, сур'ёзную, якая аб'яднала залу, тое імкненне адкрытай душы насустрач прыгожаму, што заўсёды дорыць сапраўднае мастацтва.

Калі ў водгуках крытыкі аб яе мастакоўскіх прыхільнасцях падкрэсліваецца, што Каламіяцавай дырыжору бліжэй героіка, драма, трагедыя, чым лірыка, я разумею вытокі гэтага светаадчування. Бо Таццяна Міхайлаўна як творчая асоба фарміравалася ў трагічны час. Час, калі немагчыма было жыць інакш, як з поўнай аддачай сіл. Час, які выключыў сузіральны спакой. Ён нараджаў таксама і творчую смеласць, прагу да першаадкрыццяў. Таму не дзіўна, што ў «паслужным спісе» дырыжора Т. Каламіяцавай добрай палавіне работ папярэднічае слова «ўпершыню». Упершыню яна, Таццяна Каламіяцава прадрыжыравала многім творах Я. Цікоцкага, У. Алоўнікава, М. Чуркіна, дала сцэнічнае жыццё «Князь-возеру» В. Залатарава, «Падстаўной нявесце» Г. Вагнера, «Выбранніцы» Я. Глебава. Але, напэўна, я не памылюся, калі скажу, што самым значным здзяйсненнем дырыжора было прачытанне «Арэстэі» С. Танеева, твора, які раней не ставіўся на савецкай опернай сцэне.

Музыка Танеева ўразіла яшчэ Таццяну Каламіяцаву — студэнтку: у адным з кансерваторскіх класаў яна пачула, як развучвала спявачка арыю Ксандры — музычны маналог, поўны глыбокай страсці. Чаму «Арэстэя» не знайшла ўваабленне на сцэне тэатра?

Але павінна было прайсці больш як 20 год, якія ўвабралі ў сабе час узмужнення, авалодання майстэрствам, каб даўняе захапленне музыкой таленавітага рускага кампазітара перарасло ва ўпэўненасць — гэта тая партытура, якую трэба абавязкова ўвасобіць.

А знешні штуршок, як гэта нярэдка аказваецца, быў выпадковым. У час гастроляў Беларускага тэатра ў Калінінградзе, у адным з кніжных кіёскаў ёй сустрэлася кніга Эсхіла «Арэстэя». Купіла. Тэрмінова выпісала з Ленінградскай бібліятэкі партытуру. Таццяна Міхайлаўна «захварэла» Арэстэяй. Ёй удалося заразіць, захапіць і рэжысёра Д. Смоліча, і аркестр, і салістаў. Пачалася работа складанейшая, знясільваючая, але бясконца радасная. Вынік — усесаюзнае прызнанне спектакля беларускай трупы, прыемныя водгукі цэнтральнай прэсы ў дні справядлівых гастроляў на сцэне Вялікага тэатра Саюза ССР.

Разам з маладым калегам дырыжорам У. Машэнскім Каламіяцава прапанавала паставіць «Лаэнгрына» Р. Вагнера, спектакль, які мае не вельмі багатую сцэнічную гісторыю ў савецкім тэатры. На беларускай жа сцэне оперы Рыхарда Вагнера ўвогуле не ставіліся. У гэтай рабоце вернымі аднадумцамі музычных кіраўнікоў сталі рэжысёр К. Фіртэль і мастак Б. Шрэтэр — калегі з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Пасля прэм'еры крытыка

падкрэслівала высокі ўзровень музычнай інтэрпрэтацыі, сапраўды сімфанічны размах, шырыню аркестравага гучання, выдатнае выкананне спевакоў. Можна смела сказаць, што «Лаэнгрын» — упрыгажэнне сённяшняй афішы беларускай оперы і яшчэ адна творчая перамога дырыжора Таццяны Каламіяцавай, да якой яна ішла мэтанакіравана.

Воля і мэтанакіраванасць — бадай, галоўныя ўласцівасці чалавечай натуре Таццяны Міхайлаўны. Яны выхаваны жыццём, нялёгкамі, часам драматычнымі яе перыпетыямі.

— Сорак гадоў я ўжо стаю за дырыжорскім пультам, а ўсё-такі... Так цяжка і так доўга мне даводзілася адваёўваць гэтае права — быць дырыжорам.

... Калі яна вырашыла паступіць у клас дырыжыравання Адэскай кансерваторыі, яе палічылі дзівачкай, нягледзячы на выдатныя прафесійныя даныя. Яна настаяла на сваім. Таму што даўным-даўно, вечар за вечарам праседжваючы на спектаклях адэскай оперы, вырашыла, што будзе дырыжорам. Але ўсе запэўнівалі яе, што дырыжор — прафесія не жаночая. Яна добра вучылася, і ўсё-такі пасля заканчэння кансерваторыі Таццяна паддалася на ўгаворы: вырашыла прапрабаваць свае сілы ў новай прафесіі гукарэжысёра кінастудыі.

Крута, як гэта не раз было і потым, выпадак перавярнуў усё. У Адэсу на гастролі прыехаў праслаўлены дырыжор Мікалай Галаванавіч. Аркестр выконваў пад яго кіраўніцтвам «Франчэска да Рыміні». Вярнуўшыся з канцэрта ўзрушаная, яна поўнай ноччу паслала тэлеграму ў Вінніцкі оперны тэатр, куды першапачаткова была накіравана пасля выпуску: «Чакайце, выязджайце, Каламіяцава».

Неўзабаве яна дырыжыравала «Вальпургіевай ноччу» ў «Фаўсце». Усяго спектакля дэбютанту, ды яшчэ маладзенькай дзяўчыне, адразу не даверылі. Але дэбют прайшоў больш чым паспяхова.

З таго часу лёс яе быў вырашаны. Цяжка было вельмі, бо Таццяна Міхайлаўна — адна з першых жанчын, якая вырашыла ўступіць у выключна мужчынскія дагэтуль уладанні.

І калі ўжо быў вытрыманы складаны конкурс на заміяшчэнне пасады дырыжора-асістэнта Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра СССР, усё гэтак жа нялёгка было пераадоляць стэрэатып існуючай думкі: дырыжор — прафесія не жаночая. Каламіяцава, заваёўваючы прызы розных конкурсаў, паспяхова працуе ў сваім тэатры, упарта даказвала: «І жаночая».

— Я не магу быць побач з музыкой. Я павінна быць у ёй, інакш усё не мае сэнсу. Часам, калі спектакль ідзе многа-многа разоў, гэта нялёгка. Тады, уявіце сабе, мне дапамагаюць казкі. Я чытаю казкі, і яны ствараюць нейкі асаблівы душэўны настрой, адчуванне раскванасці, здзіўлення перад кожным праяўленнем жыцця. А галоўнае, сам працэс работы прыносіць мне асалоду: два-тры такты — і бар'ер адолены, я ў музыцы.

Пражыта немалое жыццё ў мастацтве, зроблена многае. Праца Таццяны Міхайлаўны адзначана трыма ордэнамі, медалямі, ёй прысвоена ганаровае званне народнай артысткі рэспублікі.

Так, для народа, для людзей, якія штовечар прыходзяць у залу Беларускага опернага, з поўнай аддачай, са страснасцю працуюць народная артыстка БССР, дырыжор Таццяна Каламіяцава.

Тамара АВАКУМОЎСКАЯ.

На экскурсію ў Дзяржаўны мастацкі музей БССР прыйшлі замежныя студэнты, якія займаюцца ў Горацкай сельгасакадэміі. Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

МАЛЕНЬКІ СШЫТАК З КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ

ВЕРШАВАНЫ ТВОР ХІХ СТАГОДДЗЯ

Па свайму жанру новую літаратурную знаходку можна аднесці да гутарак, якіх наша літаратуразнаўства налічыла да паўтара дзесятка. Большасць з іх ананімныя альбо асцярожна прыпісваюцца розным аўтарам, і хоць з'ява гэта на Беларусі была нярэдкай, але і ў наш час яна яшчэ слаба вывучана. А вершаваныя апавяданні, дзякуючы мастакам-гутарнікам, хадзілі ад вёскі да вёскі, шліфваліся, узбагачаліся моўным каларытам, а часам яшчэ і абрасталі мясцовымі «гісторыякамі». І атрымліваліся тады новыя варыянты твораў. Самі ж гутарнікі-першапачынальнікі з гадамі забываліся, адыходзілі ў небыццё, а іх спадчыну падхоплівалі і «калыхалі» іншыя вёскі, новыя Данілы і Сцяпаны.

Менавіта ў духу беларускай традыцыі ХІХ стагоддзя стваралася знойдзеная мною нядаўна «Гутарка Сталюка». Аўтар яе, напэўна, не асабліва клапаціўся пра ўласнае імя літаратара, для яго было б досыць і таго, каб верх гэты пачулі ў курных хатах і запомнілі мудрыя пераказчыкі-гутарнікі, «абласкалі» б яго сваёй дасціпнай імправізацыяй.

Пра што ж апавядае стары Сталюк? Пра родныя мясціны, пра знаёмых людзей, якія часта збіраюцца ў хату збяднелага шляхціца Ігната.

Гэй у нашага Ігната
Ды ў яго Казімеры
Невялічка сабе хата,
Вузкі вокны, нізкі дзверы.
Ад парога недалечка
Камінек і з цэгля печка...

Перад чытачом праходзяць розныя тыпы фанабэрыстаў і нікчэмнай шляхты: Амодзібур, што «паганай быў натурой», Вінцэнты, які гатоў разарваць кухмістра на кавалкі толькі за тое, што апошні назваў яго па-сялянску Вінцуком. Для яго найвялікшая абраза гаварыць на роднай мове, і каб падкрэсліць сваё «высокае» становішча, шляхцюк, хоць і нязграбна, але гаворыць па-польску. У хату Ігната, якая стаяла на бойкай дарозе, заходзілі купцы, дробныя чыноўнікі і проста праезджыя, а значыць і навін тут было поўна. Вось чаму зачасці сюды Сталюк. Ён многае пісаў з натуре.

«Гутарка Сталюка» — даволі вялікі вершаваны твор, займае адзінаццаць старонак вучнёўскага сшытка. Апавяданне атрымалася расцягнутае, і гэта можна растлумачыць толькі тым, што аўтар перастарэўся ўвясці чым пабольш усякіх здарэнняў, не аналізуючы і не ацэньваючы іх вартасці. Час напісання гутаркі — хутчэй за ўсё 1870—1890-я гады, паколькі ўжо ўпамінаецца чыгунка (магчыма, гэта адзіная гутарка, у якой апавядаецца і пра інжынера-чыгуначніка). Пры ўсіх хібах і праліках мастацкіх вартасцей «Гутаркі Сталюка», яна багатая лексічна, што бяспрэчна сведчыць пра глыбокае веданне аўтарам жывой мовы роднага краю. Несумненна, гэты твор можа зацікавіць і беларускіх этнографу.

Дык хто ж аўтар твора? Па-першае, імя яго стаіць у самой назве вершаванага апавядання. Дарчы, гэтым жа імем і заканчваецца твор:

Нехжэ ж будзе на паперы
Аб Ігнаце і Казімеры,
Што пісаў Сталюк.

З дапамогай Веры Андрэеўны Тарашкевіч-Ніжанкоўскай — жонкі вядомага грамадскага дзеяча і вучонага Б. Тарашкевіча — удалося высветліць некаторыя моманты з біяграфіі Сталюка і знайсці яго ўнучку Марыю Ай. Апошняя прыслала кароценькія ўспаміны пра дзеда.

Сапраўднае прозвішча Сталюка — Станіслаў Вялянцінавіч Замбжыцкі. Яго імя зніталася з гісторыяй Вязынкі радзімы Янкі Купалы. І гэтая акалічнасць выкліка ў чытацель яшчэ большую цікавасць. Закладальнікам Вязынкі і Гурнаўцы (зараз гэта ўжо адна вёска Вязынка) у 1807 годзе быў Валенцій Замбжыцкі, які ажаніўся з Юзэфай Ясенскай. У іх жашчара нарадзіўся ў 1823 годзе сын Станіслаў — будучы аўтар «Гутаркі Сталюка». Бацька памёр у маладым веку — у 1831 годзе, і Стась выхоўваўся ў недалёкіх Дзякшнях. Ажаніўшыся на Алімпіі Чыкалоўскай, пасяліўся ў сваёй Вязынцка-Сельскай гаспадаркай ён ніколі не замаяўся, бо меў пакалечаную нагу, і сваё зямлю пастаянна здаваў у арэнду. Якім у 1880-х гадах у гэтым фальварку і пасяліўся Дамінік Ануфрыевіч Луцэвіч — бацька Янкі Купалы.

Станіслаў Замбжыцкі, вольны ад гаспадаркі чалавек, пад уплывам археолагаў, братаў Яўстафія і Канстанціна Тышкевічаў, Адама Кіркора захапіўся помнікамі старажытнасці, апісваў мясцовыя курганы. Ён першы адкрыў мясцовае гарадзішча і заўважыў яго каштоўнасць для вывучэння старажытнай гісторыі. Гэта ж праз сто гадоў пацвердзіў сучасны археолаг А. Мітрафанавіч.

С. Замбжыцкі запісаў легенды пра помнікі даўніны, пра паходжанне мясцовых геаграфічных назваў, а таксама беларускія народныя песні. Маючы з дзяцінства кволае здароўе, ён загартоўваў яго ўсімі магчымымі сродкамі. Нават на старасці ён купаўся зімой у рэчцы. Пражыў 84 гады і памёр 1 кастрычніка 1907 года, паспеўшы адзначыць стагоддзевы юбілей Вязынкі.

Цікавае С. Замбжыцкага да беларускай культуры перадалася яго ўнучка Алімпія Свіневіч і Марыя Ай. Асабліва шмат захаплялася народнымі песнямі і ткацтвам А. Свіневіч, філолаг і бібліяграф А. Свіневіч, муж якой чытаў лекцыі ў Віленскім універсітэце. У 1920—1930-я гадах яна арганізоўвала на Маладзечаншчыне і ў іншых месцах былой Заходняй Беларусі выстаўкі ткацтва і вышыўкі, запаралася на іх майстрых. Заадно дапамагала сялянкам прадаваць праз магазіны свае поспількі, абрусі, сурваты, дываны, ручнікі, палавікі, тым самым яшчэ больш заахвочваючы вяскоўных жанчын да ткацтва і вышывання. Алімпія Іосіфаўна Свіневіч запісала шмат беларускіх песень самых розных жанраў, а таксама апісала мясцовыя звычаі, абрады. На жаль, многае загінула ў часы ліхалеццяў. Яе спадзвіжніцкую натуру паважаў акадэмік Браніслаў Тарашкевіч і называў яе ідэалам кабет. Такое захапленне А. Свіневіч безумоўна ішло ад дзеда — Сталюка.

Генадзь КАХАНОўСКІ.

ЮБІЛЕЙ НАРОДНАГА

Слонімскаму народнаму драматычнаму тэатру споўнілася трыццаць гадоў. За гэты перыяд калектыў прайшоў вялікі творчы шлях. У яго рэпертуары творы М. Горкага, А. Астроўскага, В. Дуіна-Марцінкевіча, К. Крапівы, Я. Купалы, А. Макаёнка, А. Салыскага, В. Катаева, А. Сафронава і многіх іншых аўтараў.

Работы народнага тэатра добра ведаюць на прадпрыемствах горада, у калгасах і саўгасах раёна. Калектыў рабіў творчыя паездкі ў Гродна, Мінск, у гарады брацкіх рэспублік.

Грамадскасць Слоніма адзначыла юбілей народнага. Гэтай падзеі быў прысвечан урачысты вечар. Удзельнікам юбілейнага вечара былі паказаны ўрыўкі з некаторых спектакляў.

ЭЦЮД ДА ТВОРЧАГА ПАРТРЭТА

мастака Уладзіміра ГАРДЗЕЕНКІ

Куток старога Мінска... Халодна-трывожная чырвань высвеціла ўжо кавалак неба, храм на ўзгорку і пляц, на які выходзіць маўклівыя людзі. Світанне. Пачатак новага дня. Прыпамінаецца Кола сава «чуць-чуць дрогне, праляцца чырвань на усходзе»... А позірк спыняецца на фігуры ў франтавым шынялі. Гэта Фрунзе, рэвалюцыйны дзеяч, вядомы з гісторыі БССР кожнаму школьніку. Фрунзе ў Мінску, старым, даваенным, незнаёмым — гістарычным... Услед за першым, узнёслым, адасобленым, скіраваным у будучыню вайскоўцам без пагонаў, рамантычна імклівым Фрунзе ідуць акопныя сябры і папалчнікі, проста рабочыя. Але тут ужо больш выразны характары, больш падрабязна выписаныя эпізоды: за сімвалам эпохі чытаецца, паглыбляючы яго, мастацкая дэталі. Барадаты твар заглябленага ў свае затоеныя думкі салдата... Касцюка спіна ў запыленым шынялі...

Так, ад сімвала да трапнай рэалістычнай дэталі, ад трывожнага эпізоду да шырокага абагульнення выпісвае сваё новае палатно — «Фрунзе ў Мінску, 1917 год» малады мастак Уладзімір Гардзеенка, вядомы дагэтуль цікавымі партрэтамі Петруся Броўкі і артыста Міхася Пятрова, тэатральнымі работамі. Набыты Дзяржаўным мастацкім музеем партрэт артыста ў ролі Блазна са спектакля «Дванаццатая ноч» па п'есе У. Шэкспіра прыцягвае пэсалагічнай дакладнасцю, заглябленасцю ў характар сцэнічнага персанажа і знешнім падабенствам артыста Міхася Пятрова. Зноў-такі, з першага погляду перад намі сімвалічная постаць. Усе атрыбуты прафесіі блазна дакладна выписаны, перададзены яркія колеры і кантрасны ў адзенні. Здаецца, што недзе ў закатулках сцэны кінула чалавечкападобная істота. Вось скамечаны каптур, касцюм арлекіна... Не, нехта сядзіць: вась галава, ногі... З блазенскага ўбрання раптам праступае твар: нашы позірк сутыкнуліся... І адразу ж, як на жартоўных малюнках, усё праясняецца. Мы бачым немаладога ўжо чалавечка са стомленым выразам разумнага, натхнёнага твару. Вось яго рука, калені — зусім не ногі гэта былі, на што мы здзівіліся спачатку! Гэта было ўражанне ад каптура, а само дужае, спрытнае цела блазна схавалася ў стракатым уборы — як і душа, перажыванні, роўна гэтага чалавечка заўсёды глыбока загоены пад выразам камедыянта! Так шэкспіраўскі вобраз, увасоблены

таленавітым беларускім артыстам Міхасём Пятровым у тэатры юнага глядача, набыў новае жыццё, на гэты раз на дзесяцігоддзі. І сам артыст атрымаў па-майстэрску зроблены партрэт.

Прафесійнае ўменне Уладзіміра Гардзеенкі складвалася спакваля: у 1951 годзе, адразу ж пасля сямі класаў, прыйшоў ён у мастацкае вучылішча, у Мінск, з вёскі Клівы Палескай вобласці. Першымі «палотнамі» былі для яго... газеты, змяняваныя і скрэманія дзіцячай рукой — цяжкавата было з паперай у тыя пасляваенныя гады, не хапала чыстых аркушаў нават для вучнёўскіх пісьмовых работ. Але родная зямля, магутны духоўны ўздых народа настойліва шукалі выяўлення ў мастацкіх вобразах, і гэтая сіла прабівалася на свет як натхненне і прага да вучобы шматлікіх яе сыноў. Уладзімір Гардзеенка выходзіць у лік лепшых выпускнікоў вучылішча і накіроўваецца ў тэатральна-мастацкі інстытут. Настойлівая праца і талент прынеслі яму пашану сярод калег, і на апошніх з'ездах мастакоў Гардзеенку выбіраюць членам праўлення творчага саюза.

Прыгаданні тут дзве работы У. Гардзеенкі сведчаць пра тое, што мастак узяўся да новага этапу творчасці, здольны перайсці да філасофскага, вобразнага асэнсавання самых складаных працэсаў у жыцці народа. Выбар тэмы для новай сустрэчы з глядачом хвалюе яго з даўняга часу. І ўзрост, калі пачынаецца самы прадуктыўны перыяд на творчым шляху, настойліва патрабуе непазрэдна ўзяцца за самае зававетнае, адкладзі ўбок усе мімалётныя захапленні юнацкага, падрыхтоўчага, як ён сам лічыць, этапу.

Але наўрад ці можна лічыць проста падрыхтоўкай да «свайёй» тэмы ўжо зробленае У. Гардзеенкам як у жывапісе, так і ў сцэнаграфіі. Прыхільна сустрэлі аматары і знаўцы на рэспубліканскай і ўсесаюзнай выстаўках афармленне спектакляў «На ўсіх адна бяда», «Партызанская зона» і «Міколка-паравоз» у тэатры юнага глядача. Удаае выкарыстанне фальклору, творчае асэнсаванне ўзораў сярэднявечнай беларускай сцэнаграфіі, шчырае захапленне матэрыялам казкі, п'есы і інсцэніроўкі апавесці зрабілі мастака сааўтарам самых цікавых у апошнія гады пастановак для юнага глядача.

Уладзімір ІСКРЫК.
НА ЗДЫМКУ: сцэна са спектакля «На ўсіх адна бяда» ў тэатры юнага глядача. Мастацкае афармленне спектакля У. ГАРДЗЕЕНКІ.

Усяго год назад расчыніў дзверы прасторны, светлы і прыгожы Палац культуры і спорту чыгуначнікаў імя Ільіча ў Мінску. Сюды прыходзяць рабочыя і служачыя, студэнты і навучэнцы ў вольны ад работы і вучобы час, знаходзяць сабе

заняткі па душы ў калектывах мастацкай самадзейнасці. У Палацы ёсць ансамбль песні і танца, эстраднага ансамбля, студыя мастацкага слова, аркестр баяністаў. Вялікую вядомасць заваявалі таксама ансамбль танца, фальклорны ансамбль, лі-

таратурны гурток «Магістраль». **НА ЗДЫМКАХ:** першы ў горадзе сярод калектываў мастацкай самадзейнасці аркестр баяністаў пад кіраўніцтвам М. Коласава; рэпетыцыя танцавальнага ансамбля.

Фота А. НАДЗЕІНА.

БУДУЦЬ ВЫДАДЗЕНЫ І МАСКВЕ

За апошнія гады чытачы Расійскай Федэрацыі пазнаёміліся з многімі творамі беларускай прозы і паэзіі, выдадзенымі маскоўскімі выдавецтвамі ў перакладзе на рускую мову. Сёлетая гэта знаёмства працягваецца ў больш шырокіх маштабах. Літаральна ўсе сталічныя выдавецтвы рыхтуюць да выпуску кнігі беларускіх аўтараў.

Аповесці У. Дамашэвіча «Порахам пахла зямля», У. Карпава «Прызнанне ў нянавісці і любові», А. Марціновіча «Мост у канцы дарогі», прысвечаныя мужнасці і гераізму беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны, А. Карпюка «Па кветку папараці», якая расказвае пра сучасную беларускую вёску, выпускае буйнейшае ў краіне выдавецтва мастацкай літаратуры «Советский писатель». Да 40-й гадавіны ўз'яднання беларускага народа ў адзінай сацыялістычнай дзяржаве выйдзе другое выданне зборніка твораў Я. Брыля.

Будуць таксама перавыдадзены раманы «Векпомныя дні» М. Лынькова, «Мора Герадота» П. Місько, «Плач перапёлкі» і «Апраўданне крыві» І. Чыгрынава, «Сэрца на далоні» І. Шамякіна. У планах выдавецтва «Советский писатель» названы творы В. Адамчыка, Г. Далідовіча, А. Кудраўца, Б. Сачанкі, Р. Сабаленкі і іншых.

З кнігамі «Год службы» А. Кузьмічова — аб сённяшніх буднях воінаў Савецкай Арміі і «Вяртанне ў агонь» В. Хомчанкі, які аднавіў

карціны баявых спраў паўночнаморцаў у гады вайны, пазнаёміць чытачоў выдавецтва Міністэрства абароны СССР.

Серыя кніг школьнай бібліятэкі, якую выпускае выдавецтва «Молодая гвардия», папоўніцца сёлета зборнікам твораў В. Быкава. У яе ўключаны аповесці «Альпійская балада» і «Пайсі і не вярнуцца».

У гэтым выдавецтве выйдзе зборнік апавесцей і апавяданняў В. Гігевіча «Дом, куды вяртаюцца», «Судны дзень» В. Казько (у яго ўвайшлі дзве аповесці, аб'яднаныя адной тэмай ваеннага дзяцінства) і паэтычны зборнік, які ўключае вершы вялікай групы маладых беларускіх паэтаў.

Парадуе сваіх юных чытачоў выдавецтва дзіцячай літаратуры. Тут падрыхтаваны і неўзабаве выйдзе зборнік вершаў для дзяцей малодшага і сярэдняга ўзросту «Зямля з блакітнымі вачыма». У ім прадстаўлена цэлая група паэтаў Беларусі — Багушэвіч, Цётка, Колас, Купала, Багдановіч, Куляшоў, Танк, Броўка, Агняцвет, Глебка, Вітка — усяго каля сямідзесяці аўтараў. Прадмова да зборніка напісана народным паэтам БССР Петрусём Броўкам. З грыфам «Детгиза» таксама выйдзе апавесці «Фядоськіны канікулы» Д. Слаўковіча, «Крокі па зямлі» Н. Мядзведзева. Выдаецца зборнік М. Танка, у якім сабраны вершы розных гадоў.

Б. ТУРАВЕЦКІ.

КАРАГОД ДРУЖБЫ

Спачатку невялікая агаворка. На Гродзеншчыне, у Астравецкім раёне, на тэрыторыі калгаса імя Ю. Гагарына ёсць некалькі літоўскіх вёсак. Людзі-суседзі, людзі-браты — беларусы і літоўцы — разам вырошчваюць хлеб, родняцца па крыві, з гонарам і натхненнем захоўваюць і папулярызуюць мастацтва сваіх народаў...

Самадзейным артыстам апалябіравалі ў Гродна, Швянчонісе, Астравецы... Танцавальны калектыв неаднойчы выступаў па абласному тэлебачанню.

А пачыналася ўсё з малага. Некалькі гадоў назад загадчык гірскага сельскага Дома культуры Вацлаў Лукшас вырашыў развучыць і паставіць на калгаснай сцэне літоўскі танец «Сукцініс». Прэм'ера прайшла паспяхова. Гэта акрыліла самадзейных артыстаў. З таго часу ў праграму канцэртаў разам з песнямі, інтэрмедыймі, вершамі заўсёды ўключаюць танцы: літоўскі народны «Ланцугеліс», нашу «Лявоні-

ху», рускі «Івушка» і шмат іншых.

Вечарамі ў сельскім Доме культуры збіраюцца на рэпетыцыі людзі розных узростаў і спецыяльнасцей: беларусы — настаўніцы А. Раманчук, А. Аўгуль, Г. Стасевіч, загадчыца фельчарска-акушэрскага пункта Я. Залеская, аграном І. Еч, літоўцы — механізатары Р. Лукшас, Э. Мікліс, паляк І. Бароўскі... Іх аднае адно захапленне, адна вялікая любоў да мастацтва.

Кіраўнік калектыву, ён жа рэжысёр, мастацкай самадзейнасцю захапляецца з дзяцінства. У гады вучобы ў Вільнюсе ўдзельнічаў спачатку ў танцавальным калектыве пры клубе прафсаюзаў, а затым — у дзяржаўным ансамблі песні і танца «Летува». Добрыя сувязі з гэтым калектывам ён падтрымлівае да сённяшняга дня. У свой час літоўскія артысты падарылі інтэрнацыянальнаму самадзейнаму ансамблю жаночыя нацыянальныя касцюмы.

Вялікі аматар танца, шчыры прыхільнік народнага мастацтва, Вацлаў Іванавіч стараецца перадаць сваё захапленне моладзі, навучыць юнакоў і дзяўчат любіць народную спадчыну, разумець у ёй думкі і душу сваіх народаў.

Бываючы дзе-небудзь на канцэртах або глядзячы іх па тэлебачанню, В. Лукшас запамінае або запісвае ўсе элементы спадабаўшыхся яму танцаў, каб потым развучыць іх са сваім калектывам. Такім чынам у асноўным папаўняецца і паднаўляецца рэпертуар.

Кожнаму ўдалому выступленню танцораў-аматараў радуюцца вяскоўцы, а кіраўнікі гаспадаркі імкнуцца ўсебакова дапамагаць творчаму калектыву. Зараз самадзейныя артысты развучваюць два карагодныя танцы — беларускі «Пайду, пайду лугам» і літоўскі «Наш калгасны старшыня» і мараць заваяваць званне народнага ансамбля песні і танца.

А. ЦЯЖКІ.

СУВЕНІРЫ НА ЛЮБЫ ГУСТ

дыёпрамысловасці — прыцягваюць сюды вялікую колькасць пакупнікоў.

Спецыялізаваныя магазіны працуюць і ў алімпійскіх гарадах-спадарожніках — Таліне, Ленінградзе, Кіеве і Мінску.

— Колькасць савецкіх тавараў з алімпійскай сімволікай пастаянна расце, — сказаў карэспандэнт агенцтва друку «Навіны» кіраўнік Упраўлення эканамічнай праграмы Аргкамітэта «Алімпіяда-80» Вадзім Кандрэцэў. — Дастаткова сказаць, што да пачатку 1979 года каля дзвюх тысяч прамысловых прадпрыемстваў СССР атрымалі права на вытворчасць больш як дзесяці тысяч такіх вырабаў. А яшчэ каля дзевяці тысяч прадпрыемстваў звярнуліся да нас з просьбай дазволіць ім ставіць на выпускаемай прадукцыі эмблему маскоўскіх Гульняў. Ці атрымаюць яны гэтае права — вырашыць спецыяльная камісія, створаная ў Аргкамітэце. У яе ўваходзяць нашы супрацоўнікі, работнікі Міністэрстваў гандлю, лёгкай і тэкстыльнай прамысловасці, іншыя спецыялісты. Такое прадстаўніцтва не выпадаковае. Па існуючай практыцы алімпійскія сімвалы ставяцца толькі на лепшых айчынных таварах.

У іншых краінах права на выкарыстанне эмблемы і талісмана Гульняў XXII Алімпіяды прадстаўляюць замежныя агенты Аргкамітэта «Алімпіяда-

80». Напрыклад, на тэрыторыі Венгрыі гэтым займаецца знешнегандлёвае аб'яднанне «Хунг-экспо». Ліцэнзію маскоўскага Аргкамітэта на камерцыйнае выкарыстанне афіцыйнай эмблемы на сувенірах і прамысловых таварах у Індыі атрымала фірма «Паладж Барджадж», а ў Грэцыі — «Цуванакіс і К' С. А.». У Англіі выпускае і прадае мяккія цацкі, выкарыстоўваючы талісман Гульняў-80, фірма «Чэд Веллі».

Камерцыйнае выкарыстанне алімпійскай сімволікі — адзін з аспектаў эканамічнай праграмы Гульняў-80. Яно прыносіць немалы даход алімпійскім арганізацыям. Так, адлічэнні ад продажу сувеніраў і іншых вырабаў у замежных краінах ідуць у фонды нацыянальных алімпійскіх камітэтаў (НАК) тых дзяржаў, дзе яны вырабляюцца, і на падрыхтоўку маскоўскіх Гульняў. Аргкамітэт «Алімпіяда-80» атрымлівае, натуральна, і частку сродкаў ад рэалізацыі савецкіх тавараў з сімволікай.

Прадаж алімпійскіх сувеніраў мае не толькі эканамічны эффект. Ён служыць і дзейным сродкам прапаганды алімпійскага руху. Ну а для тых, хто прыедзе ў 1980 годзе на XXII Алімпійскія гульні, сувеніры на любы густ, якія Масква прапануе гасцям, застануцца ў іх на памяць аб гэтым сусветным спартыўным свяце.

Беларускія сувеніры да Алімпіяды-80.

СПОРТ

ЗВОН КЛІНКОЎ ФЕХТАВАЛЬШЧЫЦ

У мінскім Палацы лёгкай атлетыкі прайшоў міжнародны турнір жаночых каманд на Кубак Беларускай ССР па фехтаванні. Гэтыя спаборніцтвы з'яўляюцца адным з буйнейшых у сусветным фехтаванні і ідуць у залік Кубка свету.

Турнір праводзіцца рэгулярна з 1966 года. Ён дае магчымасць фехтавальшчыцам нацыянальных зборных правесці свае сілы перад чэмпіянатам свету. Сем разоў у агульнакамандным заліку

галоўны прыз выйграла зборная Беларусі. У асабістым жа тры разы перамагла алімпійская чэмпіёнка А. Бялова.

На гэты раз у Мінск прыехалі зборныя Венгрыі, ГДР, Кубы, Польшчы, Румыніі, Чэхаславакіі, ФРГ, Італіі, мацнейшыя каманды саюзнага рэспублік і Масквы. Каб прайсці праз усе ступені выбору, кожнай удзельніцы трэба было правесці на розных этапах 24 баі.

Чацвёрты раз галоўны прыз у асабістым першынястве заваявала беларуская спартсменка, алімпійская чэмпіёнка Алена Бялова. Удалымі іграчкамі Кубка Беларускай ССР стала заходнегерманская каманда рапірыстак.

Рэспубліканская выстаўка работ навучэнцаў дзіцячых мастацкіх школ і школ мастацтваў Міністэрства культуры БССР, прысвечаная Міжнароднаму году дзіцяці, была адкрыта ў фале філармоніі.

НА ЗДЫМКАХ: у адной з выставачных залаў; удзельнікі выстаўкі — навучэнцы мастацкіх школ Слуцка і Мінска гутараць з дырэктарам Слуцкай дзіцячай мастацкай школы Георгіем МАСКАЛЬКОВЫМ; работы Лены ШАУЧУК з Мінска і Іры БРУХАНАВАЙ з Гомеля.

Фота Я. КАЗЮЛІ.

ПАЛЕСКІЯ МАЗАІ

Шумела на Палессі разводдзе, затапіўшае амаль 150 тысяч гектараў лясоў. Актывісты Таварыства аховы прыроды, члены паляўнічых калектываў, лесаводы ў Пінскім, Лунінецкім, Мікашэвіцкім і Столінскім лягсах стварылі каля 60 брыгад для выратавання трапіўшых у бяду дзікіх жывёл. На маторных лодках патрулі афсадавалі поймы рэк, парослыя хмызняком астраўкі.

У пойме Гарыні старшы тэхнік Столінскага лясыгасцтва Г. Немшыні і лясыгасц Н. Дзянішчыц заўважылі на маленькім плыту з нецай лазы 12 зайцоў. Ціха падышлі да іх. З надзеяй і трывогай глядзелі зверху на людзей. Мокрая, дрэжачыя ад холаду, зайцы прыціхлі, калі іх сталі перасаджваць у лодку. Патруль даставіў іх у бяспечнае месца і выпусціў на волю. Каля стажкоў сена былі выратаваны некалькі лісці, якіх застала вада.

Гэтыя ж брыгады вывезлі з затопленых астравоў некалькі дзікоў, шмат казуль.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП,
ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80, 33-03-15,
33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага
Чырвонага Сцяга друкарня
выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак: 659

Гумар

— Урач прапісаў мне акуляры і сказаў, што я змагу чытаць толькі ў іх, — гаворыць дзіцячына сяброўцы.

— Пакажы акуляры.

— Ці не думаеш ты, што я сапраўды буду надзяваць іх? Лепш я кіну чытаць!

Браўн прыходзіць у страхавую кампанію.

— Я хацеў бы застрахаваць сваё жыццё.

— Вельмі добра. Некалькі пытанняў, з вашага дазволу. На якой машыне вы ездзіце? Які ў вас шафёрскі стаж?

— Прабачце, я не езджу на машыне.

— Як? Магчыма, вы ездзіце на матацыкле?

— Не.

— На веласіпедзе?

— Не.

— Баюся, мы не зможам застрахаваць вас. Жыццё пешахода занадта небяспечнае.

— Два прафесары, спецыялісты

атамішчыкі, сядзяць у рэстаране і ажыўлена размаўляюць. Міма іх стала праходзіць маладзенькая прыгожая жанчына. Абодва вучоныя разам змайкнуць, глядзяць на жанчыну. Нарэшце адзін з іх усклікае:

— Трэба ж, як цікава згрупаваліся атамы!